

ПІДТРИМКА СІМ'Ї У ПРОЦЕСІ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Варешкіна М. І.

Студентка 4 курсу ОР бакалавр
Спеціальності 231 «Соціальна робота», ФПСР

Керівник: Хлівнюк Т. П

К. політ. н., доцент, завідувач кафедри соціальної роботи
ФПСР

Соціальна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями є актуальною темою, у зв'язку із тривалими

терористичними діями країни-агресора на Сході України та повномасштабною війною з 24 лютого 2022 року. Наразі, дослідження питання реінтеграції військовослужбовців є одним із головних завдань наукової спільноти, задля нормальної адаптації захисників та захисниць у цивільне життя, без втрати їх функціонування як громадян, та повноцінних членів суспільства. Сім'я є одним із провідних чинників впливу на свідомість та дії військових в умовах воєнного стану та у повоєнні часи. У значній кількості військовослужбовців фактор сім'ї та захисту близьких людей виступає основним мотиватором у процесі оборони українських земель від загарбників. Будь-якій особі потрібна підтримка, і родина - це та система, яка, першочергово, може надати її у повному обсязі.

З огляду на емпіричні дослідження [3], було виявлено, що серед багатьох чинників, сімейний фактор є тим, що несе значний вплив на психологічний стан військовослужбовця. Подружжя стикається із новими перепонами у вигляді розлучень на тривалий період, нестабільність комунікації та зміну поведінки із однієї чи обох сторін, що може мати негативні наслідки для відносин пари, життя та здоров'я військового під час перебування на фронті, або, без відсутності підтримки, складнощі у процесі соціальної, психологічної та професійної адаптації у післявоєнний час. Також, актуальним є питання соціально-психологічної допомоги сім'ям активних військовослужбовців. Що передбачає аналіз впливу сімейних проблем на стан військових, своєчасне виявлення та корекцію труднощів. Налагодження взаємовідносин у сім'ї може запобігти активному розвитку ПТСР (посттравматичний стресовий розлад).

Під час дослідження Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних сил України, щодо особливостей негативних психічних станів у

військовослужбовців внаслідок тривалої участі в бойових діях, можна проаналізувати, що для військових, які безпосередньо брали участь у бойових діях чинник «стресори сімейного життя» має такий ж вплив на особу, як чинники «довготривале виконання роботи, яка вимагає напруження» та «підвищена відповідальність за свої дії» (14,96 балів із максимальних 30, тобто майже половина)

З огляду на інтерв'ю Дідик Н. Ф [1], було проведене дослідження серед військовослужбовців та військових психологів, де усі респонденти мали низку проблем у сім'ях до, після та під час перебування в зоні бойових дій. Психологи зазначили, що на початковому етапі служби важливу роль відіграє емоційний стан військовослужбовця, з яким він залишив сім'ю. В перші дні, сім'я переживає період адаптації та найбільший стрес за відсутності військовослужбовця вдома. У цей час в комунікації між подружжям може спостерігатися напруженість через нерозуміння взаємні невиправдані очікування щодо емоційної підтримки. В сім'ях, де ще до призыву спостерігалися напружені стосунки, могли виникати недовіра та страх зради. Такі конфлікти можуть вплинути на формування різних видів агресивної та аутоагресивної поведінки військового в місці відбування служби.

Аналізуючи сімейні проблеми на етапі повернення з місця бойових дій, можуть бути виявлені напружені стосунки через відчуженість одного з партнерів та дискомфорт іншого, через змінені прояви поведінки того, хто відслужив. Проявлятися може холодне ставлення до дітей та відсутність зацікавленості в організації сумісного сімейного дозвілля через переживання емоційного напруження та, іноді, посттравматичного стресового розладу.

З огляду на дані досліджень можна узагальнити, щороль сім'ї як післястресового оточення визначається як основний ресурс, який допомагає йому/їй легше адаптуватися у цивільному житті та зменшити негативні наслідки впливу перебування у екстремальних ситуаціях. Завчасне інформування подружжя про можливі зміни у стосунках, може значно покращити цей процес.

Література

1. Дідик Н. Ф. Вплив сімейних проблем на психологічний стан військовослужбовців під час АТО. Наукові студії із соціальної та політичної психології Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, 2018. № 1(7). С.41–56

2. Дідик Н. Ф. Роль сім'ї у підтримці психологічного стану військовослужбовця на різних етапах виконання службово-бойових завдань. Науковий співробітник лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН Київ, 2018

3. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. К. : Наш формат, 2017. 1068 с.

4. Постанова К. М. «Про внесення змін до Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді» від 19 липня 2017 р. № 528. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/go/528-2017-%D0%BF>